

Türkçe Ö?retmenlerinin Ders Kitaplar?na Ba?l?l?klar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Türkçe Ö?retmenlerinin Ders Kitaplar?na Ba?l?l?klar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31948>

Özet

Türkçe Ö?retmenlerinin Ders Kitaplar?na Ba?l?l?klar? Ölçe?i, Türkçe ö?retmenlerinin ö?retim faaliyetlerinde ders kitaplar?na olan ba?l?l?k düzeylerini, bu ba?l?l?k?n alt?nda yatan motivasyonlar? ve k?s?tlay?c? faktörleri ölçmek amacıyla geli?tirilmis? özgün bir psikometrik araçtır. Ölçek, toplam 21 maddeden olu?an ve dört farklı alt boyutu kapsayan çok faktörlü bir yapıya sahiptir.

Ölçe?in geli?tirme süreci, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile desteklenmiştir. Elde edilen yüksek iç tutarlılık katsayısı (**Cronbach's Alpha** > .98), ölçe?in güvenilirliğini kanıtlarken; DFA sonuçları, dört faktörlü yap?nın geçerliliğini ve model uyumunu doğrulamıştır. Bu ölçek, eğitim araştırmalarında ö?retmen davranışları ve materyal kullanım alanları için incelemek için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Türkçe ö?retmenleri, ders kitaplar?na ba?l?l?k, ö?retmen yeterlilikleri, **psikometri**, ölçek geli?tirme, eğitim bilimleri, materyal kullanımı.

Yazarlar

Ahmet Tayfun Öztürk

Amaç

Ölçe?in temel amacı, Türkçe ö?retmenlerinin ö?retim sürecinde ders kitapları ne ölçüde bir kolaylık veya zorunluluk olarak algıladıkları ve kullandıkları belirlemektir. Bu araç, ö?retmenlerin ders kitaplar?na olan **ba?l?l?k** durumlarının ardındaki pedagojik, idari ve kişisel yeterlilik algılarına dayalı faktörleri nicel olarak ortaya koymayı hedefler.

Elde edilen veriler, ders materyallerinin etkin kullanımı, ö?retmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçları ve ders kitapları'nın müfredat ile uyumu konularında politika yapıcılara ve eğitim yöneticilerine önemli geri bildirimler sunmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Türkçe Ö?retmenlerinin Ders Kitaplar?na Ba?l?l?klar? Ölçe?i, ö?retmen ba?l?l?k?n dört temel boyutta inceleyen çok faktörlü bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, ba?l?l?k durumunun basit bir kullanım sıklığı yerine, karmaşık motivasyon kaynaklarından oluştuğunu varsayar. Bu alt boyutlar şunlardır:

Sınırlılıklar: Ders kitabının içeriğinden (örneğin metinlerin uzunluğu) kaynaklanan ve öğretmenin kitaba tam olarak bağlı kalmasını engelleyen kısıtlamalar.

Zorunluluklar/Kolaylıklar: Öğretmenin idari yükünü azaltan (yıllık plan yapma kolaylığı gibi) veya zorunlu kılınan nedenlerle ortaya çıkan bağılıklar.

Etkinlikler: Kitapta yer alan hazırlanmış etkinliklerin (özellikle öğrenci çalma kitabındaki okuma etkinlikleri) kullanımına dayalı bağılıklar.

Öğretmen Yeterlilikleri: Öğretmenin kendi materyal hazırlama becerilerindeki yetersizlik algısı nedeniyle kitaba bağlı kalma eğilimi.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, hem **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak titizlikle incelenmiştir. AFA, ölçeğin dört alt boyuttan oluşan teorik yapıya desteklemiştir.

AFA sonucunda ortaya çıkan bu dört faktörlü yapının örneklemeden elde edilen verilerle uyumunu test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu ve belirlenen faktör yapısının doğrulandığını göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin tasarlanan psikolojik yapıya geçerli bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı, Cronbach's Alpha katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. İlk analizlerde, ölçeğin genel iç tutarlılık derecesi oldukça yüksek bir seviye olan .977 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin güvenilirliğinin bağlamda güçlü olduğunu göstermektedir.

Psikometrik iyileştirmeler amacıyla gerçekleştirilen analizler sonucunda, toplam altı madde ölçekten çıkarılmıştır. Bu düzenlemenin ardından, ölçeğin nihai **güvenirlik** katsayısı .981'e yükselmiştir. Bu sonuç, Türkçe Öğretmenlerinin Ders Kitaplarına Bağlılıklar Ölçeği'nin mükemmel düzeyde yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, toplam 21 maddeden oluşan dört faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, ilk olarak **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) ile test edilmiş ve modelin istatistiksel olarak uygun olduğu kanıtlanmıştır. Faktörler ve bu faktörleri oluşturan maddelerin dağılımı şu şekildedir:

Zorunluluklar/Kolaylıklar: 11 madde (Örn: Yıllık ders planı yapma yükünden kurtardığı için ders kitaplarını kullanır.)

Etkinlikler: 16 madde (Örn: Öğrenci çalma kitabındaki okuma etkinliklerini öğrencilere yaptırır.)

Öğretmen Yeterlilikleri: 21 madde (Örn: Etkinlik hazırlama sürecini bilmediğinden ders kitaplarına bağlı kalırm.)

Sınırlılıklar: 1 madde (Örn: Kitaptaki metinler çok uzun olduğu için ders kitaplarına bağlı kalmam.)

Bu faktör yapısı, öğretmenlerin ders kitabına bağlılıklarını tek bir skor yerine, farklı pedagojik ve pratik etkenlerin birleşimi olarak ele almaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş özgün ölçek)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler (Türkçe Öğretmenleri)

Yaş Grubu: Yetkinler (Profesyonel Eğitimciler)

Popülasyon Detayları: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan Türkçe öğretmenleri.

Test Metodolojisi: 5'li Likert derecelendirme kullanılmıtır:

Kesinlikle katılmıyorum

Katılmıyorum

Orta derecede katılmıyorum

Katılmıyorum

Tamamen katılmıyorum

Anahtar Kelimeler

Türkçe öğretimi, ders kitabı bağımlılığı, öğretmen bağımlılığı, eğitim araştırmaları, Likert ölçeği, materyal kullanımı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Kurumsal E-posta Adresleri: Mevcut Değil

Yayın Adresi: Ahmet Tayfun Öztürk (Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

Gaziantep, 2019)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında Ahmet Tayfun Öztürk tarafından Gaziantep Üniversitesi'nde tamamlanan yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlı kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ücreti bilgisi orijinal tez kaynağında belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Öztürk, A. T. (2019). *Türkçe Öğretmenlerinin Ders Kitaplarına Bağlılıkları Durumları* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Tezin orijinal kaynağına Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: turkce-ogretmenlerinin-ders-kitaplarina-bagliliklari-olcegi-toad.pdf

Türkçe Öğretmenlerinin Ders Kitaplarına Bağlılıkları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Sınırlandırmalar (1m): Kitaptaki metinler çok uzun olduğu için ders kitaplarına bağlı kalmam.

Zorunluluklar/Kolaylıklar (11m): Yıllık ders planı yapma yükünden kurtardığı için ders kitaplarını kullanırım.

Etkinlikler (16m): Öğrenci çalışması kitabındaki okuma etkinliklerini öğrencilere yaptırım.

Öğretmen Yeterlilikleri (21m): Etkinlik hazırlama sürecini bilmediğimden ders kitaplarına bağlı kalırım.